

Uporaba preparatov konoplje v onkologiji

»Konopljo človeštvo uporablja že tisočletja. Uporabni so vsi deli rastline. V konoplji je več kot 100 različnih kanabinoidov in drugih aktivnih substanc. Prvi znanstveni podatki o njeni uporabnosti so bili objavljeni v prvi polovici prejšnjega stoletja. Kasneje, v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, so odkrivali vedno nove klinične učinke kanabinoidov. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je bil odkrit človeški endokanabinoidni sistem. Pri nekaterih rakih je bil ugotovljen in vitro učinek kanabinoidov na rakave celice, vendar pa klinične učinkovitosti pri zdravljenju raka niso dokazali, zato njihova uporaba za zdravljenje raka ni primerna. Pri zdravljenju bolnikov z rakom jih uporabljamo v sklopu paliativnega zdravljenja, a nikoli ne kot zdravilo prvega izbora, temveč kot dodano (ad on) zdravilo. Imajo relativno ozko, zelo individualno pogojeno terapevtsko okno, odmerki pa so bistveno nižji kot pri zlorabi marihuane«

Uvod v Poglavje Kanabinoidi v knjigi Paliativna oskrba odraslih bolnikov z rakom v Sloveniji, 2022.

V zadnjih letih opažamo vedno večje zanimanje za uporabo preparatov konoplje, v obravnavi številnih bolezni, tudi raka. Bolniki in njihovi svojci sprašujejo o zdravnih učinkih konoplje, a dejstvo je, da je očiten velik razkorak v razumevanju koristnosti preparatov iz konoplje med strokovno in laično javnostjo.

Pri obravnavi bolnikov z rakom so indikacije za uporabo preparatov konoplje jasna in temeljijo na z dokazi podprtimi dejstvi. Njihova učinkovitost je dokazana pri lajšanju simptomov v podpornem in paliativnem zdravljenju, ne pa tudi pri zdravljenju raka. Simptomi, kjer so preparati konoplje učinkoviti so slabost in bruhanje zaradi kemoterapije ter bolečina, zlasti kompleksna z nevropatskimi značilnostmi. Preparate konoplje nikoli ne uporabljamo same in ne kot zdravilo prvega izbora. Pri bolnikih z rakom zadostnih dokazov za pozitiven učinek na apetit, hujšanje, anksioznost in nespečnost v raziskavah zaenkrat še nimamo, zato jih zdravniki s tem namenom ne smejo predpisovati, kot tudi ne za namen zdravljenja raka.

Pri nas se bolnikom lahko predpiše magistralni pripravek kanabinoidov t.j. THC + CBD na zeleni recept, ki ga v celoti pokrije ZZS. Uporaba standardiziranih cvetnih in plodnih vršičkov konoplje je dovoljena, a jih trenutno v slovenskih lekarnah ni mogoče dobiti, prav tako ne pršilo Sativex s standardizirano vsebnostjo THC in CBD, je pa slednjega mogoče interventno uvoziti.

Bolniki z rakom pogosto posegajo po preparatih iz konoplje izven indikacij, ki bi jih podal zdravnik in le manjši del bolnikov se pred tem posvetuje z zdravnikom, kar je lahko škodljivo in nevarno. Preparati konoplje imajo ozko terapevtsko širino in precejšnjo individualno prenosljivost, zato je potrebno ustrezna titracija, upoštevanje največjih dnevni odmerkov in spremljanje. Če se pojavijo neželeni učinki, titracijo upočasnimo ali zdravljenje prekinemo. Preparati konoplje imajo lahko tudi življenjsko ogrožajoče neželene učinke (miokardni infarkt), zato je pomembno, da zdravljenje spremlja zdravnik. Bolnikom z rakom, ki prejemajo nekatere izmed onkoloških zdravljenj kot je imunoterapija, se uporaba preparatov konoplje lahko celo odsvetuje, saj so že objavljene raziskave, ki govorijo o možni manjši učinkovitosti zdravljenja raka, če bolniki sočasno uporabljajo tudi preparate konoplje.

Uporaba preparatov iz konoplje ima torej pozitivne, lahko pa tudi negativne učinke.

POMEMBNO JE

- da se bolnik, ki uporablja preparate konoplje, četudi je z njimi pričel kot samozdravljenje, o tem posvetuje z zdravnikom,
- podpirati raziskave na področju delovanja preparatov konoplje,
- izobraževati tako zdravstvene delavce kot splošno populacijo o dobrih in potencialno škodljivih učinkih preparatov konoplje.

Mnenje so pripravili:

Prim. mag. Slavica Lahajnar Čavlovič, dr. med

Jernej Benedik, dr. med.

Asist. Dr. Maja Ebert Moltara, dr. med.